

Onderzoek: ‘In de schaduw van de rechter’

De Raad voor de rechtspraak publiceert vandaag het onderzoek: *‘In de schaduw van de rechter: individuele en maatschappelijke kosten en baten van de juridische infrastructuur’*, uitgevoerd door Frank van Tulder, werkzaam bij de Raad voor de rechtspraak.

Onderwerp van het onderzoek is welke invloed financiële regels rond het beroep op de rechter hebben op het handelsverkeer tussen bedrijven en personen. Het gaat bijvoorbeeld om de hoogte van het griffierecht of de kosten van de (soms verplichte) procesvertegenwoordiging door een advocaat.

Een actueel voorbeeld van via het onderzoek bereikte inzichten betreft de gevolgen van de ingrepen in het griffierecht die in 2010 en 2011 hebben plaatsgevonden. Vooral voor procederende bedrijven zijn de griffierecht flink verhoogd. Die verhogingen raken overigens niet alleen bedrijven, ook burgers krijgen er, via een veroordeling tot betaling van de griffierechten van de tegenpartij, mee te maken.

Volgens het onderzoek is door die ingrepen in de griffierechten een daling van de instroom van handelszaken bij de rechter met circa 30% te verwachten. De feitelijke daling tussen 2010 en 2013 is 26%. De uitkomsten laten zien dat deze daling voor een groot deel door de verhoging van griffierechten is veroorzaakt.

Opvallende uitzondering zijn de zaken met een financieel belang tussen 5.000 en 25.000 euro. Van deze zaken zijn er meer voor de rechter gekomen. Dit is ook de enige groep zaken waarbij volgens het onderzoek geen daling, maar een stijging is te verwachten. Bij dit soort zaken is de stijging van griffierechten duidelijk minder sterk geweest of is zelfs van een daling van de griffierechten opgetreden.

Overigens zijn dit ook de zaken die in 2011 overgingen van de civiele naar de kantonrechter. Een advocaat is voor dit soort zaken niet langer verplicht. Ook dit heeft volgens het onderzoek het aantal van deze zaken voor de rechter doen toenemen.

De schattingen in het onderzoek geven ook een beeld van het potentieel economisch belang van de rechtspraak op het gebied van handelszaken. Door de heffing van griffierechten is in 2012 naar schatting ca. 1 miljard euro aan transacties weggevallen of tenminste anders verlopen dan zonder griffierechten het geval zou zijn geweest.

Het onderzoek gaat ervan uit dat partijen, als zij overwegen een handelscontract aan te gaan, de kans dat het misloopt en de verwachte kosten en baten van een eventuele daarop volgende gang naar de rechter meewegen. Dat is een stilering van de werkelijkheid. Maar bij handelszaken, zeker die waarbij bedrijven betrokken zijn (en dat zijn verreweg de meeste) zullen de in het model geschetste financiële afwegingen in het algemeen leidend zijn.